

BOSORCHIS

Dactylorhiza fuchsii

(foto Wouter Pattyn / Buiten-beeld)

S17

Beschermingsstatus

Rode lijstcategorieën

Beschermingsstatus

Habitatrichtlijnsoort

Vogelrichtlijnsoort

Belangrijke leefgebieden

Korte soortbeschrijving

Soortkenmerken

De bloem van de Bosorchis is bleekroze of witachtig en bezit donkerrode vlekken. De bloemen vormen een dichte aar. Meestal draagt elke plant zeven tot twaalf, meestal donker gevlekte bladen, die vaak merendeels klein zijn. De vorm varieert van omgekeerd eirond tot elliptisch. De onderste bladeren omvatten de stengel als een schede. Van onderen is het blad glanzend.

Biotoopvereisten

De Bosorchis is een soort die bij voorkeur voorkomt op beschaduwde plaatsen op humusrijke, leemachtige of kalkhoudende grond op lichte plekken in het bos, in bosranden of onder struweel. Als soort van halfschaduw worden standplaatsen in volle zon meestal gemeden. Toch kan de soort ook op kalkgraslanden aangetroffen worden op kalkrijke, enigszins lemige en iets vochtige bodems.

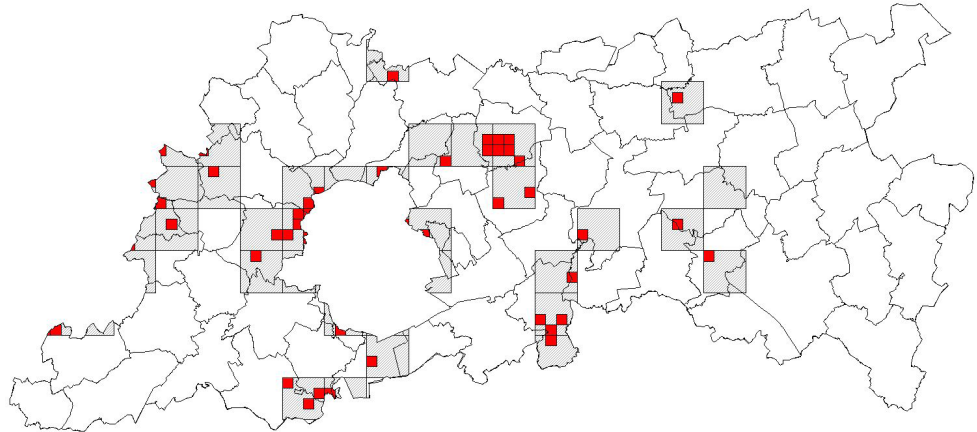

S17

Voorkomen in de provincie Vlaams-Brabant

Regionale verspreiding

De Bosorchis kent in Vlaams-Brabant zijn belangrijkste verspreiding in de leemstreek in de bossen op de valleiflanken van Dender, Zenne en Demer.

Inventarisatieonderzoeken

geen

Knel- en aandachtspunten

- Vermesting, verzuring, verdroging en versnippering vormen de belangrijkste knelpunten voor orchideeënsoorten en wijzigen de groeiomstandigheden dermate dat kwetsbare soorten als de Bosorchis zich niet kunnen handhaven. Eens de soort uit een gebied is verdwenen is een herkolonisatie vaak moeilijk.

Overzicht maatregelen

H7.2. Bosaanplanting

H9.5. Creatie en herstel van zoomvegetatie

S17.1. Kapbeheer

S17.2. Open plekken in het bos

Landschaps- en habitatgerichte maatregelen

H7.2. Bosaanplanting.

Van de soort is bekend dat ze massaal kan optreden na een herbebossing van plekken waar ze voorheen voorkwam.

H9.5. Creatie en herstel van zoomvegetatie.

Niettegenstaande de Bosorchis vooreerst een bossoort is, wordt ze ook in graslanden en zomen aangetroffen. Vooral de overgangszone tussen kalkgrasland en eikenhaagbeukenbos wordt op prijs gesteld. Door een gericht beheer kan een ijle bosmantel en –zoom tot stand komen waarbinnen de Bosorchis zich kan handhaven. Deze sluit bij voorkeur aan op een half beschaduwde groeihabitat in aangrenzend loofbos dat een gelijkaardig beheer heeft (maatregel S17.1. Kapbeheer).

Soortgerichte maatregelen

S17.1. Kapbeheer.

De soort houdt van halfschaduw en verkiest lichte plekken in het bos, in bosranden of onder struweel. IJle bossituaties zijn te creëren door sterke dunning van loofbos en bosranden al dan niet in combinatie met een hakhoutbeheer. De Bosorchis reageert erg snel op dit beheer.

S17.2. Open plekken in het bos.

Het creëren van kleine open plekken in het bos door het uitkappen van kleine groepen bomen of het (terug) openmaken van bermen van bospaden, verschaft bijkomende groeistandplaatsen aan de Bosorchis.

Foto: Open plekken in het bos zijn van belang voor diverse soorten. Ook Bosorchis kan hiervan gebruik maken. (foto Grontmij)

Financierings- en ondersteuningmogelijkheden

Algemeen

- Ondersteuning gemeentelijk natuurbeleid
- Subsidie voor de aankoop van natuurgebieden
- Landschapsteam

Soortgericht

- Bijzonder natuurbeschermingsproject

Habitatgericht

- Beheerovereenkomst verminderde bemesting voor een betere waterkwaliteit
- Beheerovereenkomst soortenrijke graslanden en akkers
- Beheerovereenkomst perceelsrandenbeheer

Lopende initiatieven

Reservaatproject Rodebos en Laanbroeken

Via een aangepast bosbeheer worden kansen gecreëerd voor de handhaving en vestiging van deze soort in de Dijlevallei. Initiatiefnemer Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

Opvolgings- en evaluatiemogelijkheden

Opnemen van permanente kwadraten

Regelmatige opvolging van de vegetatieontwikkeling op vaste plaatsen met aandacht voor aandeel en ontwikkeling van Bosorchis en andere indicatieve en/of vegetatietyperende soorten.

Referenties & verdere informatie

Publicaties

- Bal D., Beijer H.M. & Fellingner M. (2001). Handboek natuurdoeltypen. Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Expertisecentrum LNV, Wageningen. 832 p.
- Van Landuyt W., Hoste I., Vanhecke L., Van den Bremt P., Verduyck W. & De Beer D. (red.) (2006). Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels gewest. Nationale Plantentuin en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek i.s.m. Flo.Wer vzw. 1007 p.
- Verbelen, D. (2004). Soldaatje (*Orchis militaris*) en andere recente orchisvondsten in het afdelingsgebied van Natuurpunt. Boven-Schelde: een overzicht. Groenlink: 13-18.

S17

- Vincent, L., Verbeke, W., Van belle, J., De cock, V., Verlinde, R., Reheul, D., Zwaenepoel, A., Van Den Berghe, J. & Lievens, F. (2006). Technisch vademecum grasland : harmonisch park- en groenbeheer. Afdeling Bos en Groen. Brussel. Belgium. 291 p.
- Weeda, E.J., Westra, R., Westra, CH; & Westra, T. (1985). Nederlandse oecologische flora. Wilde planten en hun relaties 5. IVN. Hilversum. 400 p.
- Zwaenepoel, A., 't Jollyn, F., Vandenbussche, V. & Hoffmann, M. (2002). Systematiek van natuurtypen voor de biotoop grasland. WVI, Brugge. 532 p.

Websites

- Kenniscentrum > Flora > Florabank
- www.wilde-planten.nl
- www.minInv.nederlandsesoorten.nl/Inv.db/Inv.db/i000252.html
- www.soortenbank.nl
- www.waarnemingen.be

Folders

geen

Advies

- Plantenwerkgroep

